

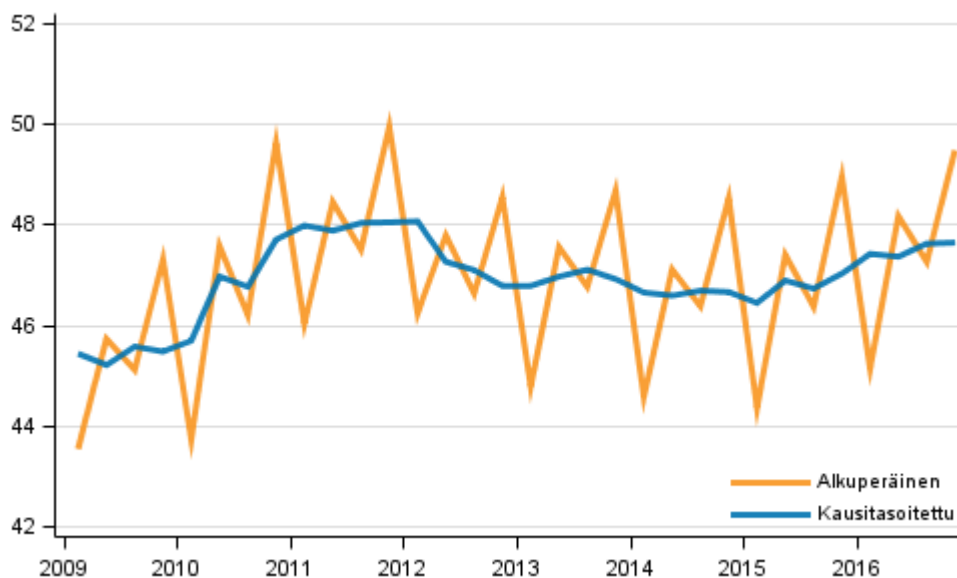
# Neljännesvuositilinpito

2016, 4. vuosineljännes

## Bruttokansantuote pysyi loka-joulukuussa edellisen neljänneksen tasolla, koko vuonna 2016 kasvua 1,6 prosenttia

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan bruttokansantuotteen volyymi<sup>1)</sup> kasvoi loka-joulukuussa 0,0 prosenttia edelliseen vuosineljännekseen verrattuna. Vuoden 2015 neljännteen neljännekseen verrattuna työpäiväkorjattu bruttokansantuote kasvoi 1,3 prosenttia. Koko vuoden 2016 bruttokansantuotteen volyymi kasvoi 1,6 prosenttia edellisvuodesta.

### Bruttokansantuote, vuosineljänneksittäin viitevuoden 2010 hintoihin (mrd. euroa)



Vuoden 2016 kolmannella neljänneksellä bruttokansantuote kasvoi tarkentuneiden tietojen mukaan 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä (oli 0,4 %) ja 1,9 prosenttia vuodentakaisesta (oli 1,6 %).

1) Volyyymi tarkoittaa tietoa, josta hintojen muutosten vaikutukset on poistettu. Viitevuoden 2010 hintaiset volyymit on ilmaistu suhteessa vuoden 2010 käypähintaiseen (euromääräiseen) tasoon. Muutosprosentit vuodentakaisesta neljänneksestä on laskettu työpäiväkorjatusta aikasarjasta ja muutosprosentit edellisestä neljänneksestä kausitasoitetusta aikasarjasta.

Viennin volyymi kasvoi loka-joulukuussa 0,6 prosenttia ja tuonnin volyymi 1,9 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Kiinteän pääoman bruttomuodostus eli investoinnit kasvoivat 3,0 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Yksityisen kulutuksen volyymi kasvoi 0,1 prosenttia ja julkisten kulutusmenojen volyymi pieneni 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Käyvin hinnoin laskettuina yksityiset kulutusmenot kasvoivat 0,8 prosenttia ja julkiset kulutusmenot vähenivät 0,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

# Sisällys

Bruttokansantuote kasvoi 1,6 prosenttia vuonna 2016.....	4
Tuotanto.....	4
Tuonti, vienti, kulutus ja investoinnit.....	6
Työllisyys, palkat ja kansantulo.....	8
Käytettävissä olleet tiedot.....	9

## Kuviot

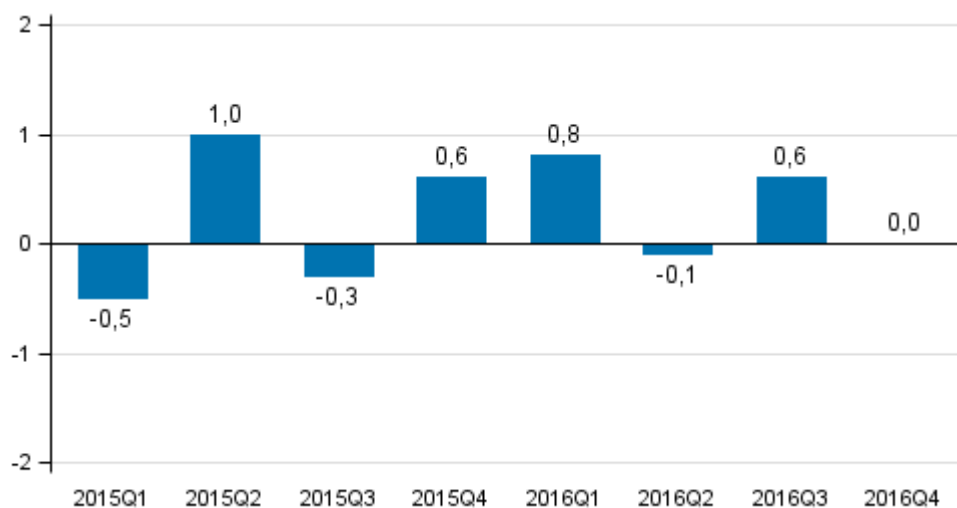
Kuvio 1. Bruttokansantuotteen volyymin muutos edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettuna, prosenttia).....	4
Kuvio 2. Toimialojen arvonlisäyksen volyymin muutokset 2016 edellisvuodesta (prosenttia).....	5
Kuvio 3. Toimialojen arvonlisäyksen volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 vuodentakaisesta (työpäiväkorjattuna, prosenttia).....	5
Kuvio 4. Toimialojen arvonlisäyksen volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettuna, prosenttia).....	6
Kuvio 5. Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 2016 edellisvuodesta (prosenttia).....	7
Kuvio 6. Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 vuodentakaisesta (työpäiväkorjattuna, prosenttia).....	7
Kuvio 7. Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettuna, prosenttia).....	8
Tietojen tarkentuminen.....	10
Laatuseloste: Neljännesvuositilinpito.....	11

# Bruttokansantuote kasvoi 1,6 prosenttia vuonna 2016

Bruttokansantuotteen volyymi kasvoi viime vuonna 1,6 prosenttia. Käyvin hinnoin laskettuna bruttokansantuote oli 2,4 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuonna 2015.

Loka-joulukuussa bruttokansantuote pysyi edellisen vuosineljänneksen tasolla. Vuoden 2015 neljanteen neljänneksen verrattuna bruttokansantuote kasvoi 1,3 prosenttia. Eurostatin kokoamien ennakkotietojen mukaan bruttokansantuote EU28-alueella vuoden neljännellä neljänneksellä kasvoi 0,5 prosenttia edelliseen vuosineljänneeseen ja 1,8 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna.

**Kuvio 1. Bruttokansantuotteen volyymin muutos edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettuna, prosenttia)**



Suomen kansantalous jatkoi kasvuaan vuonna 2016. Suurinta bruttokansantuotteen kasvu oli ensimmäisellä ja kolmannella vuosineljänneksellä, joilla bruttokansantuote kasvoi 0,8 ja 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä, muilla neljänneksillä muutos oli lähellä nollaa. Työllisyystilanne parani vuoden kuluessa.

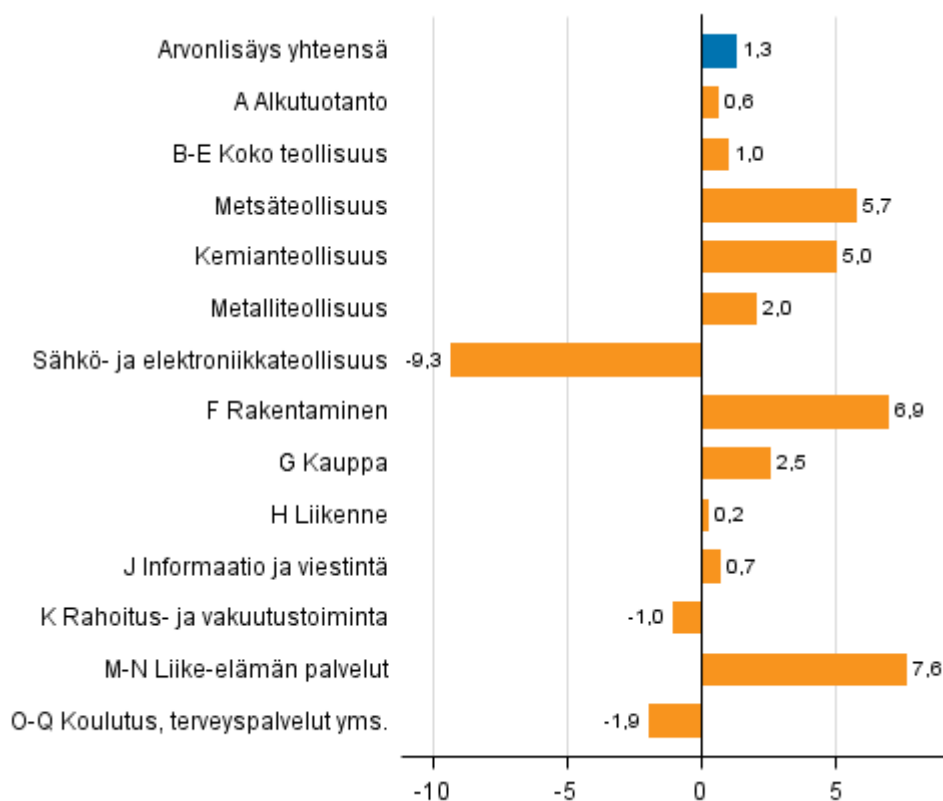
Vuonna 2016 bruttokansantuote kasvoi kulutuksen ja investointien kasvun myötä. Toimialoista etenkin rakentamisen ja liike-elämän palveluiden toimialat kasvoivat voimakkaasti.

## Tuotanto

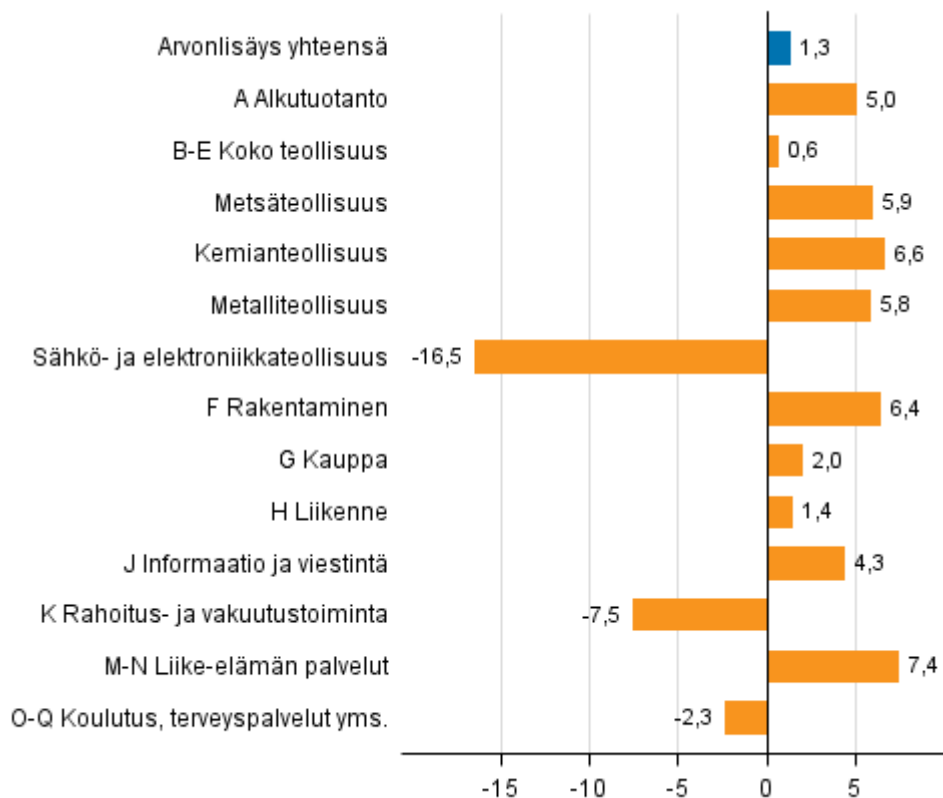
Kansantalouden arvonlisäyksen yhteenlaskettu volyymi kasvoi neljännellä neljänneksellä 0,1 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Koko vuonna 2016 arvonlisäystä kertyi 1,3 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna.

Euromääräisesti tarkasteltuna arvonlisäys kasvoi rakentamisessa, etenkin talonrakentamisessa, sekä yksityisissä palveluissa. Teollisuustoimialoista vuonna 2016 selvää kasvua oli käyvin hinnoin tarkasteltuna kaivostoiminnassa, metsä- ja kemianteollisuudessa sekä energia-, vesi- ja jätehuollossa.

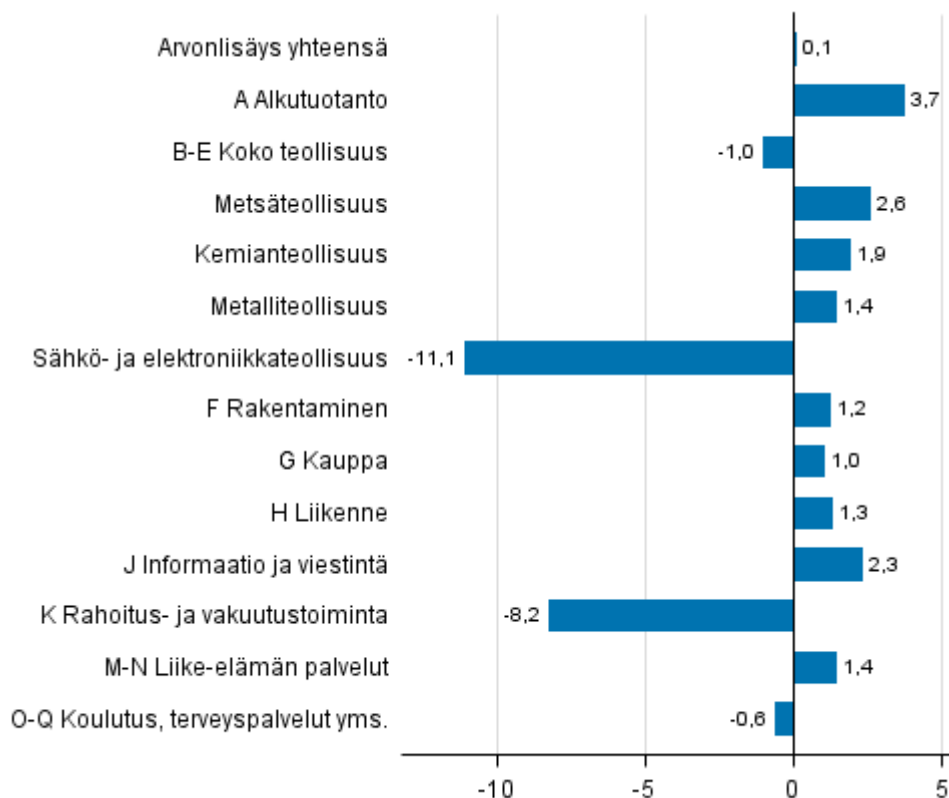
**Kuvio 2. Toimialojen arvonlisäyksen volyymin muutokset 2016 edellisvuodesta (prosenttia)**



**Kuvio 3. Toimialojen arvonlisäyksen volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 vuodentakaisesta (työpäiväkorjattuna, prosenttia)**



**Kuvio 4. Toimialojen arvonlisäyksen volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettuna, prosenttia)**



Alkutuotannon, eli maa-, metsä- ja kalatalouden arvonlisäyksen volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 3,7 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Koko vuonna 2016 alkutuotanto kasvoi 0,6 prosenttia. Maatalouden tuotanto väheni volyymiltaan 3,7 prosenttia mutta kasvoi käyvin hinnoin tarkasteltuna 2,0 prosenttia. Metsätalouden tuotannon volyyymi kasvoi 1,9 prosenttia.

Teollisuuden (toimialat B–E) arvonlisäys väheni neljännellä neljänneksellä 1,0 prosenttia edellisestä neljänneksestä mutta kasvoi 0,6 prosenttia vuodentakaisesta.

Koko vuoden teollisuuden tuotanto kasvoi 1,0 prosenttia. Arvonlisäys pieneni sähkö- ja elektroniikkateollisuudessa lähes kymmenen prosenttia. Muun metalliteollisuuden tuotanto sen sijaan kasvoi 2,0 prosenttia. Metsäteollisuus kasvoi 5,7 prosenttia ja kemianteollisuus 5,0 prosenttia.

Rakentamisessa arvonlisäyksen volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 1,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Koko vuonna 2016 rakentamisen volyyymi kasvoi 6,9 prosenttia. Talonrakentaminen lisääntyi voimakkaasti, myös maa- ja vesirakentaminen kasvoi selvästi.

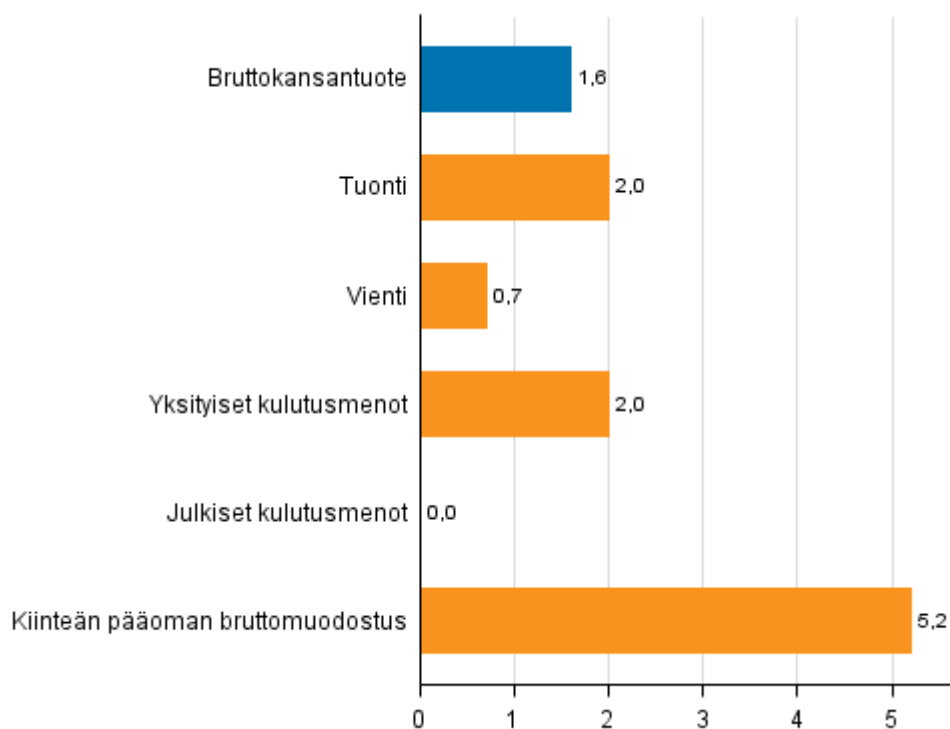
Palvelutoimialojen arvonlisäyksen volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 0,2 prosenttia.

Palvelutoimialat kokonaisuutena kasvoivat 2016 muita päätoimialoja vaisummin, 0,9 prosenttia. Yksityiset palvelut kasvoivat 1,8 prosenttia, mutta julkiset palvelut vähenivät 1,4 prosenttia. Merkittävä kasvua oli liike-elämän palveluissa (toimialat M–N), jotka kasvoivat 7,6 prosenttia. Myös majoitus- ja ravitsemistoiminta sekä kaupan toimialat kasvoivat selvästi, ja etenkin autokauppa kävi vilkkaasti. Arvonlisäys pieneni julkisessa hallinnossa, koulutuksessa sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa 1,9 prosenttia.

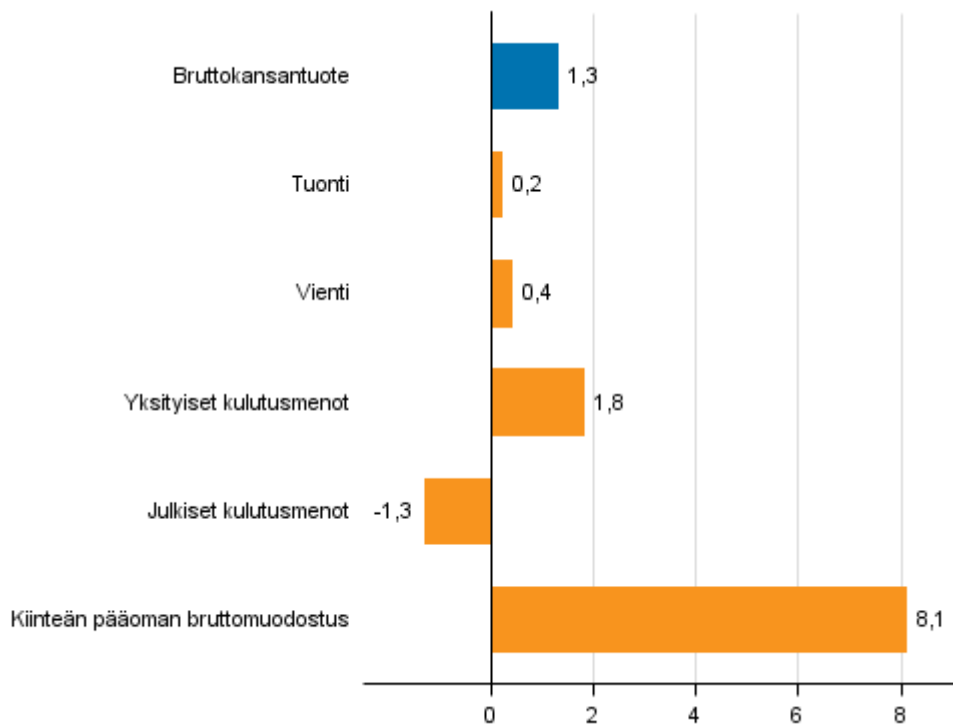
## Tuonti, vienti, kulutus ja investoinnit

Vuonna 2016 kansantalouden kokonaiskysyntä kasvoi 1,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Kysyntää kasvattivat erityisesti investointien lisääntyminen sekä kotitalouksien kulutusmenojen kasvaminen.

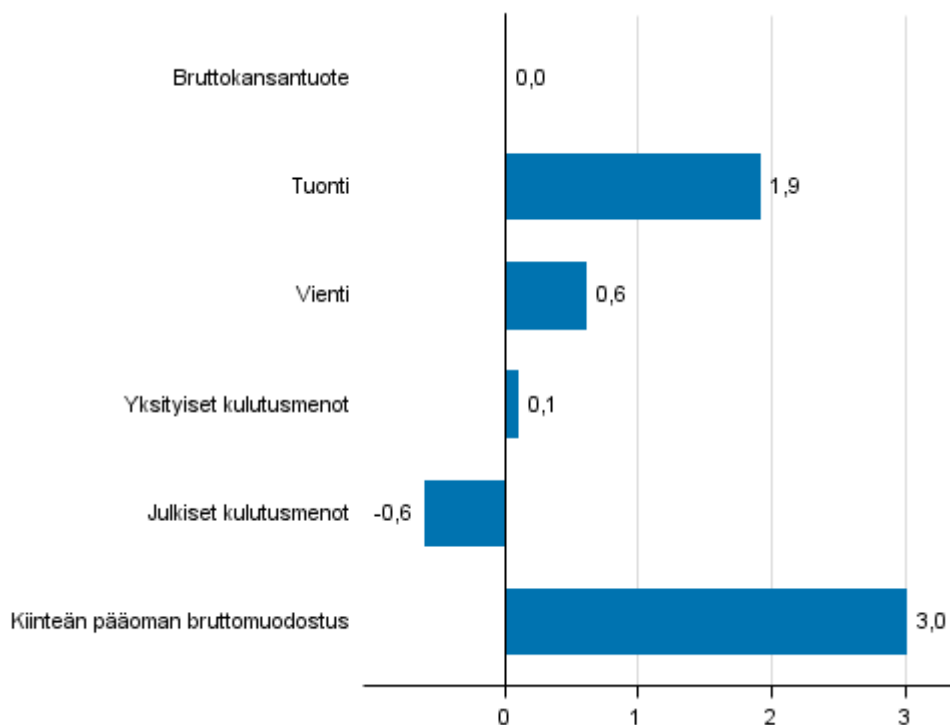
**Kuvio 5. Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 2016 edellisvuodesta (prosenttia)**



**Kuvio 6. Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 vuodentakaisesta (työpäiväkorjattuna, prosenttia)**



**Kuvio 7. Tarjonnan ja kysynnän pääerien volyymin muutokset 4. neljänneksellä 2016 edellisestä neljänneksestä (kausitasoitettuna, prosenttia)**



Viennin volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 0,6 prosenttia ja tuonnin volyyymi 1,9 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Koko vuonna 2016 viennin volyyymi kasvoi 0,7 prosenttia. Tavaroiden viennin volyyymi kasvoi 0,9 prosenttia, mutta laskevien hintojen myötä käypähintainen tavaroiden vienti väheni 2,2 prosenttia. Palveluiden vienti pysyi suurin piirtein edellisen vuoden tasolla. Tuonnin volyyymi kasvoi 2,0 prosenttia. Tavaroiden tuonnin volyyymi kasvoi 2,7 prosenttia, mutta laskevista hinnoista johtuen käypähintainen tavaroiden tuonti pysyi edellisen vuoden tasolla. Palveluiden tuonti kasvoi volyyminä 0,6 prosenttia ja käyvin hinnoin 0,4 prosenttia.

Yksityisen kulutuksen volyyymi pysyi neljännellä neljänneksellä jokseenkin edellisen neljänneksen tasolla mutta kasvoi 1,8 prosenttia vuodentakaisesta. Julkisten kulutusmenojen volyyymi pieneni 0,6 prosenttia edellisestä neljänneksestä ja 1,3 prosenttia vuodentakaisesta.

Koko vuonna 2016 yksityiset kulutusmenot kasvoivat volyymiltaan 2,0 prosenttia. Erityisesti kestokulutustavaroiden kulutus kasvoi, osaltaan kasvuun vaikutti vilkkaasti käynyt autokauppa. Julkisten kulutusmenojen volyyymi pysyi 2016 edellisen vuoden tasolla.

Kiinteän pääoman bruttomuodostuksen eli investointien volyyymi kasvoi loka-joulukuussa 3,0 prosenttia edellisestä neljänneksestä. Rakennusinvestoinnit sekä kone- ja laiteinvestoinnit kasvoivat selvästi.

Vuonna 2016 investoinnit kasvoivat 5,2 prosenttia. Rakennusinvestointien volyyymi oli 8,2 prosenttia ja kone-, laite- ja kuljetusvälineinvestointien volyyymi 5,7 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuonna 2015. Investoinnit henkisiin omaisuustuotteisiin kuten tutkimukseen ja kehittämiseen ovat vähentyneet jo vuodesta 2011 lähtien.

## Työllisyys, palkat ja kansantulo

Työllisten määrä ei muuttunut merkittävästi neljännellä neljänneksellä: työllisiä oli 0,1 prosenttia enemmän kuin edellisellä neljänneksellä. Kansantaloudessa tehtyjen työtuntien määrä väheni 1,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä.



Koko vuonna 2016 työllisten määrä kasvoi 0,6 prosenttia ja tehdyt työtunnit 1,0 prosenttia edellisestä vuodesta. Työttömyysaste oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan loka-joulukuussa 8,0 prosenttia ja koko vuonna 8,8 prosenttia, kun se edellisenä vuonna oli loka-joulukuussa 8,7 prosenttia.

Työn tuottavuus eli bruttoarvonlisäyksen volyymi työtuntia kohti kasvoi viime vuonna 0,2 prosenttia.

Kansantalouden nimellinen palkkasumma kasvoi 1,6 prosenttia ja työnantajien maksamat sosiaaliturvamaksut 2,5 prosenttia edellisestä vuodesta.

Toimintaylijäämä (netto), joka vastaa liikekirjanpidossa karkeasti liikevoittoa, kasvoi 3,9 prosenttia vuodesta 2015. Bruttokansantulo oli nimellisesti 1,6 prosenttia korkeampi kuin edellisenä vuonna.

## Käytettävissä olleet tiedot

Ennakkotiedot perustuvat 22.2.2017 käytettävissä olleisiin lähdetietoihin talouskehityksestä. Vuositason tiedot 1990–2015 vastaavat 31.1.2017 julkaistuja kansantalouden tilinpidon tietoja, paitsi ulkomaat-sektorin tiedot (tuonti, vienti, ensitulot ulkomailta/ulkomaille), jotka ovat voineet tarkentua.

Vuoden 2016 ennakkotiedot, jotka sisältävät tarkempia tietoja julkisyhteisöistä ja muilta sektoritileiltä, julkaistaan 16.3.2017. Samassa yhteydessä tarkennetaan tämän julkaisun tietoja. Tarkentuneet tiedot viedään myös neljännesvuositilinpidon tietokantataulukoihin, mutta varsinaista neljännesvuositilinpidon julkistusta ei tehdä.

Vuoden 2016 kansantalouden tilinpito yksityiskohtaisemmalla tietosisällöllä julkaistaan 13.7.2017.

Vuoden 2017 ensimmäistä neljännestä koskevat kansantalouden tiedot julkaistaan 1.6.2017, jolloin myös aiempia neljänneksiä tarkennetaan. Pikaennakko bruttokansantuotteen kehityksestä tammi-maaliskuussa julkaistaan [Tuotannon suhdannekuvaajan](#) yhteydessä 16.5.2017.

Neljännesvuositiedot voivat täsmäytys- ja kausitasoitusmenetelmistä johtuen tarkentua hieman koko aikasarjan osalta jokaisen julkistuksen yhteydessä. Suurimmat tarkentumiset tapahtuvat kuitenkin neljänneksen julkistusta seuraavien 2–3 vuoden aikana, koska vuositilinpidon lopulliset tiedot julkaistaan noin kahden vuoden viiveellä tilastovuoden päättymisestä. Kausitasoitettut ja trendiaikasarjat tarkentuvat aina uusien havaintojen myötä riippumatta alkuperäisen aikasarjan tarkentumisesta.

Laatuseloste on nähtävissä Tilastokeskuksen sivuilla [Laatuseloste](#).

[Kansantalouden neljännesvuositilinpidon menetelmäkuvaus](#).

# Tietojen tarkentuminen

## Bruttokansantuotteen volyymin muutoksen tarkentuminen

		1. julkistus	Edellinen julkistus	Uusin julkistus	Tarkentuminen, %-yks.
Kausitasoitettu, muutos edellisestä neljänneksestä, %	2015Q4	0,1	0,5	0,6	0,5
	2016Q1	0,6	0,8	0,8	0,2
	2016Q2	-0,0	-0,1	-0,1	-0,1
	2016Q3	0,4	0,4	0,6	0,2
Työpäiväkorjattu, muutos vuodentakaisesta, %	2015Q4	0,6	0,6	0,7	0,1
	2016Q1	1,6	2,1	2,2	0,6
	2016Q2	0,4	0,9	1,0	0,6
	2016Q3	1,6	1,6	1,9	0,3

## Viennin volyymin muutoksen tarkentuminen

		1. julkistus	Edellinen julkistus	Uusin julkistus	Tarkentuminen, %-yks.
Kausitasoitettu, muutos edellisestä neljänneksestä, %	2015Q4	0,6	2,8	3,1	2,5
	2016Q1	-1,1	-1,7	-2,5	-1,4
	2016Q2	3,1	3,9	2,4	-0,7
	2016Q3	-3,4	-3,4	0,0	3,4
Työpäiväkorjattu, muutos vuodentakaisesta, %	2015Q4	0,7	1,6	4,4	3,7
	2016Q1	-2,6	-0,7	-1,3	1,3
	2016Q2	1,6	3,1	0,9	-0,7
	2016Q3	1,4	1,4	2,9	1,5

## Tuonnin volyymin muutoksen tarkentuminen

		1. julkistus	Edellinen julkistus	Uusin julkistus	Tarkentuminen, %-yks.
Kausitasoitettu, muutos edellisestä neljänneksestä, %	2015Q4	1,6	3,9	4,3	2,7
	2016Q1	-1,8	-3,9	-4,0	-2,2
	2016Q2	4,0	4,3	2,9	-1,1
	2016Q3	-3,3	-3,3	-0,4	2,9
Työpäiväkorjattu, muutos vuodentakaisesta, %	2015Q4	0,5	5,4	8,4	7,9
	2016Q1	-2,2	-1,2	-1,0	1,2
	2016Q2	7,1	8,4	6,7	-0,4
	2016Q3	0,7	0,7	2,5	1,8

## Bruttokansantuotteen volyymin muutoksen tarkentuminen keskimäärin 2014Q1 alkaen, %-yksikköä

	Revisioiden itseisarvojen keskiarvo	Revisioiden keskiarvo
Kausitasoitettu, muutos edellisestä neljänneksestä	0,3	0,1
Työpäiväkorjattu, muutos vuodentakaisesta	0,5	0,0

# Laatuseloste: Neljännesvuositilinpito

## 1. Tilastotietojen relevanssi

Suomen kansantalouden neljännesvuositilinpito perustuu Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmään (EKT2010) ja sen kanssa yhdenmukaiseen maailmanlaajuiseen System of National Accounts 2008 -järjestelmään.

Kansantalouden neljännesvuositilinpito kuvaa systemaattisesti Suomen taloutta samoin käsittein ja määritelmin kuin kansantalouden vuositilinpito, mutta aggregoidummalla tasolla. Taloutta kuvataan niin tuotannon, kysynnän kuin tulonmuodostuksen näkökulmista. Tarkastelu sisältää sekä käypähintaiset että ketjutetut, viitevuoden 2010 hintaiset volyymitiedot.

Tilasto tehdään 21 toimialan tarkkuudella koko maan tasolla. Investoinneista eli kiinteän pääoman bruttomuodostuksesta tietoja on jaettuna rakennuksiin, koneisiin, laitteisiin ja kuljetusvälineisiin sekä aineettomiin investointeihin. Kotitalouksien kulutuksessa on käytössä kestävyysluokkajako (kestävät-, puolikestävät-, lyhytikäiset tavarat, palvelut sekä turismimenot nettona).

## 2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Neljännesvuositilinpito on johdettu tilasto. Sen laadinta perustuu erilaisiin taloudellista kehitystä kuvaaviin tilastoihin ja lähdeaineistoihin, joita Tilastokeskus ja muut laitokset tekevät. Vuositasot ovat kansantalouden vuositilinpidon mukaisia.

Toimialoittaiset arvonlisäykset summataan perushintaiseksi arvonlisäykseksi. Siihen lisätään tuoteverot ja vähennetään tuotetukipalkkiot, jolloin päästään markkinahintaiseen bruttokansantuotteeseen.

Kansantalouden kokonaistarjonnan ja -kysynnän erotuksena näytetään tilastollinen ero. Samoin tulonäkökulmasta laskettuna residuaaliksi jää toimintaylijäämä ja sekatulot.

Kausitasoitus tehdään Tramo/Seats -menetelmällä. Käypähintaisten sarjojen osalta kausitasoitettujen alasarjat summataan aggregaattitaso sarjoiksi. Viitevuoden hintaiset aikasarjat kausitasoitetaan kaikki erikseen. Tiedoille tehdään työpäivä/kauppapäiväkorjaus, mikäli tarpeellista. Alkuperäisten aikasarjojen lisäksi tietokantataulukoissa on saatavilla työpäiväkorjatut sarjat, kausitasoitettujen (ja työpäiväkorjatut) sarjat sekä trendisarjat. Lisätietoa kausitasoituksesta: [http://tilastokeskus.fi/til/tramo\\_seats\\_fi.html](http://tilastokeskus.fi/til/tramo_seats_fi.html)

## 3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kansantalouden neljännesvuositilinpidon tiedot tarkentuvat pääosin kolmesta syystä. Ensinnäkin, laadinnassa käytettävät lähdeaineistot saattavat tarkentua tai ne saadaan käyttöön vasta ensijulkistuksen jälkeen. Toiseksi neljännesvuositilinpidon tiedot täsmäytetään vastaamaan aina uusimpia käytettävissä olevia vuositilinpidon tietoja, jolloin kaikki muutokset kansantalouden tilinpidon vuositiedoissa tarkentavat myös neljännesvuositilinpitoa. Kolmanneksi, neljännesvuositilinpidon laadinnassa käytetyt täsmäytys- ja kausitasoitusmenetelmät käsittelevät koko aikasarjan yhdellä kertaa, jolloin lähdeaineiston tai vuositason muutos yhdellä neljänneksellä/vuodella tarkentaa yleensä myös sitä edeltävien neljännesten tietoja.

Suurimmat tarkentumiset tapahtuvat ensijulkistusta seuraavien 2–3 vuoden aikana, sillä vuositilinpidon tiedot tulevat lopullisiksi noin kahden vuoden viiveellä tilastovuoden päättymisestä. Tämän jälkeen tietojen tarkentuminen on yleensä vähäistä. Tarkentumisten suurusluokka näkyy revisiotaulukoista:

<http://tilastokeskus.fi/til/ntp/tau.html>.

## 4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Julkaistaan viimeistään 65 päivää kunkin vuosineljänneksen päättymisen jälkeen. Tiedot ovat ennakkollisia ja niitä tarkennetaan aina julkaistaessa uusi neljännes. Tiedot muutetaan vastaamaan vuositilinpidon tietoja aina uusien vuositietojen valmistuttua.

## 5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tiedot julkistetaan Tilastokeskuksen internetsivuilla: <http://tilastokeskus.fi/til/ntp/index.html>. Lisäksi tiedot ovat saatavissa Astika-aikasarjatietokannasta.

## 6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tiedot ovat vertailukelpoisia kaikkiin ESA2010 ja SNA2008 perustuviin kansantalouden tilinpidon tietoihin. Neljännestilinpidon aikasarjat alkavat vuodesta 1990.

## 7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Kansantalouden neljännesvuositilinpito on johdettu tilasto, jossa yhden tiedon arviointiin useasti käytetään monia eri lähdetilastoja. Kansantalouden tilinpito onkin ainoa käytettävissä oleva yhtenäinen tilasto talouden kehityksestä. Tästä johtuen tilinpidon tiedoissa saattaa olla eroja lähdetilastoihin verrattuna.

### Lisätietoja

Samu Hakala 029 551 3756  
Veli-Pekka Karvinen 029 551 2667  
Vastaava tilastojohtaja:  
Ville Vertanen

[kansantalous.suhdanteet@tilastokeskus.fi](mailto:kansantalous.suhdanteet@tilastokeskus.fi)  
[www.tilastokeskus.fi](http://www.tilastokeskus.fi)

Lähde: Kansantalouden tilinpito 2016, 4. neljännes. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: [www.tilastokeskus.fi/palaute](http://www.tilastokeskus.fi/palaute)

---

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus  
puh. 029 551 2220  
[www.tilastokeskus.fi](http://www.tilastokeskus.fi)

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy  
puh. 020 450 05  
[asiakaspalvelu.publishing@edita.fi](mailto:asiakaspalvelu.publishing@edita.fi)  
[www.editapublishing.fi](http://www.editapublishing.fi)

ISSN 1796-0479  
= Suomen virallinen tilasto  
ISSN 1797-9749 (pdf)